

„AUSZTRIA ÉS A PANNON TÉRSÉG”
XVII. Osztrák Történész Kongresszus, Kismarton/Eisenstadt,
1987. augusztus 31—szeptember 5.

Magyar szempontból rendkívül figyelemre méltó témakörben folyt ez évben az osztrák történészek nagyszabású eszmecsereje. Jól jellemzi ezt a tényt, hogy a közel 300 hazai résztvevő mellett közreműködött az Osztrák Történész Egyesületek Szövetsége rendezvénysorozatán 15 magyarországi történész és jelen volt további 35 érdeklődő kutató az NSZK-ból, Olaszországból, Jugoszláviából, Csehszlovákiából és az Egyesült Királyságból.

A történészekhez csatlakozva tartotta meg az Osztrák Levéltárosok Egyesülete XX. Kongresszusát, amelynek témája „A levéltárak közti határokon átnyúló együttműködés” volt.

A nagyszabású tudományos esemény fölötti védnökséget *Hans Tuppy* egyetemi tanár, Ausztria szövetségi tudomány- és kutatásügyi minisztere és *Dr. Theodor Kéry*, Burgenland tartományfőnöke vállalta.

A megjelenteket a rendezők nevében *Dr. Gertrud Buttlar* udvari tanácsos, az Osztrák Levéltárosok Egyesületének elnöke és *Dr. August Ernst* udvari tanácsos, az Osztrák Történész Egyesületek Szövetségének elnöke üdvözölte. A házigazdák köszöntését a tartományfőnök nevében *Hans Sipótz* tartományi kulturális tanácsos és a vendéglátó város lakossága nevében *Kurt Korbatits* polgármester tolmácsolta.

Sor került néhány nyilvános előadás megtartására. A levéltárosoknál *Dr. Walter Jaroschka*, a Bajor Állami Levéltárak főigazgatója az alpesi térségben, *Karl-Heinz Burmeister* udvari tanácsos, egyetemi tanár, a Vorarlbergi Tartományi Levéltár igazgatója a Bodeni tó térségében megvalósuló levéltáros-együttműködésről, *Dr. Rezső Imre*, a Magyar Országos Levéltár főlevéltárosa az osztrák—magyar kormányközi megállapodás alapján Bécsben működő állandó magyar levéltári kirendeltségek munkájáról, *Dr. Felix Tobler* kormánytanácsos, a Burgenlandi Tartományi Levéltár főlevéltárosa a határ menti levéltáros-kapcsolatokról számolt be. A történészeknél *Dr. Johann Seidoch* kormányfőtanácsos, a Burgenlandi Tartományi Levéltár főlevéltárosa Kismartonnak a történelemben és a művelődésben játszott szerepével, *Herwig Wolfram* bécsi egyetemi tanár a Karoling-kori Pannóniával, *Dr. August Ernst* udvari tanácsos, a Burgenlandi Tartományi Levéltár igazgatója a legfiatalabb osztrák tartománynak, a Várvidéknek a határos magyarországi és jugoszláviai területekkel szemben 1921 óta érvényesült művelő-

déspolitikájával és kulturális kapcsolataival foglalkozott.

A rendezvénysorozat e néhány előadás kivételével, amikor minden résztvevő jelenléte biztosított volt, egy időben több helyszínen párhuzamosan zajló szekcióüléseken folytatódott.

Az őstörténeti szekció *Dr. Gernot Piccottini* egyetemi docens, a Karinthiai Tartományi Múzeum igazgatója, valamint az ókortörténeti szekció *Ingomar Weiler* grazi egyetemi tanár elnöklelte alatt az egykori Pannonia provincia egész térségét vizsgálta. A középkori szekció ülésén *Herwig Wolfram* bécsi egyetemi tanár elnökölt, és ez Németújvár és Kőszeg urainak példáján a határtérségbeli uradalomképződéssel foglalkozott. Az újkori szekció *Gerald Stourzh* bécsi egyetemi tanár elnökleltevel a nemzeti fővárosok összehasonlító urbanisztikai és társadalmi-kulturális vizsgálatát tűzte napirendre a XIX. századra vonatkozóan. A legújabbkori és munkásmozgalomtörténeti szekció elnöklésére *Erika Weinzierl* bécsi egyetemi tanár és *Helmut Konrad* grazi egyetemi tanár vállalkozott; e szekció az 1919—1921 közötti nyugat-magyarországi/burgenlandi eseménytörténetet vette sorra.

A településtörténeti szekcióban *Helmuth Feigl* bécsi egyetemi tanár, udvari tanácsos, a Badeni Városi Levéltár igazgatója és *Herwig Ebner* grazi egyetemi tanár elnökölt, az előadók a későközépkor és a koraujkor fejlődéstörténeti kérdéseit vizsgálták az akkori nyugat-magyarországi területek vonatkozásában. A gazdaság- és társadalomtörténeti szekció *Michael Mitterauer* bécsi egyetemi tanár és *Herbert Mattis* bécsi egyetemi tanár elnökleltevel egy-egy magyarországi, jugoszláviai, csehszlovákiai, ausztriai és angliai történész bevonásával kerekasztal-vitát folytatott a Habsburg-birodalom utódállamainak gazdaságfejlesztési kérdéseiről. A jogtörténeti szekcióban *Werner Ogris* bécsi egyetemi tanár látta el az elnöki tisztet; ez a szekció a koraközépkortól az első világháború végéig terjedően a magyar—osztrák határ menti területtel kapcsolatos kérdéseket vitatott meg. A Kelet- és Délkelet-Európa történetével foglalkozó szekcióban a magyar államjog, valamint a magyarországi iskolázási és foglalkozásbeli struktúra szerepelt a napirenden, miközben *Walter Leitsch* bécsi egyetemi tanár elnökölt. Az egyháztörténeti szekció elnöke *Josef Lenzenweger* bécsi egyetemi tanár volt; ezen a nyugat-magyarországi burgenlandi katolicizmus történetének kérdéseit elemezték. A történelmi néprajz szekciójá-

ban az elnökletet *Dr. Klaus Beill* udvari tanácsos, az Osztrák Néprajzi Múzeum igazgatója és *Karl R. Wernhardt* bécsi egyetemi tanár látta el, az előadók pedig a történelmi néprajzi kartográfiával foglalkoztak. A tudomány- és művelődéstörténeti szekcióban *Walter Höflechner* grazi egyetemi tanár és *Harry Kühnel* kremsi egyetemi tanár vitavezetésével főleg a felvilágosodás korának nyugatmagyarországi kérdéseit elemezték. A numizmatikai szekció *Bernhard Koch* bécsi egyetemi tanár elnökletével elsődlegesen az osztrák—magyar kölcsönhatásokra koncentrált. A címertani és családtörténeti szekció elnöke *Dr. Hans Jäger-Sumstenu* bécsi professzor volt: ez a szekció főleg az Őrség kérdéskörével foglalkozott.

A középiskolában oktató történészek munkacsoportjában *Dr. Herwig Birkbauer* bécsi gimnáziumi tanár elnökletével a honismereti oktatást vizsgálták a pannon térség példáján. A múzeumi és műemlékvédelmi hivatalnokok munkacsoportja a burgenlandi múzeumokkal foglalkozott, itt *Dr. Georg J. Kugler* udvari tanácsos, a bécsi Szépművészeti Múzeum igazgatója elnökölt. A történettudománybeli mérések munkacsoportjának elnöki tisztét felváltva *Gerhard Botz* salzburgi egyetemi tanár és *Herbert Maltis* bécsi egyetemi tanár látta el. A témák itt a koraközépkortól a legújabb korig terjedtek, de az osztrák—magyar határtérségre összpontosultak. A város és a városi környezet kutatóinak munkacsoportjában a XIX. századi Bécs és Budapestet hasonlították össze *Felix Czeike* bécsi egyetemi tanár, udvari tanácsosnak, a Bécsi Tartományi és Városi Levéltár igazgatójának elnökletével.

Külön kiemelést érdemel a hadtörténelmi szekció. Ez *Dr. Otto Friedrich Winter* udvari tanácsosnak, az Osztrák Hadilevéltár nyugalmazott igazgatójának elnökletével és közel száz megjelent részvételével ülésezett.

Elsőként *Dr. Gerhard Kurzmann* grazi főlevéltáros I. Miksa császár házassági politikájának katonai hátteréről szólt. Magyarország

példáján a Mátyás király örökségének megszerzését célzó házassági szerződéseket és az azok érvényesítését célzó fegyveres fellépéseket logikus egységben vizsgálta.

Zachar József alezredes, a történelemtudományok kandidátusa, az Osztrák Hadilevéltárban működő Állandó Magyar Levéltári Kirendeltség vezetője „A magyar származású Tóth Ferenc báró, francia generális (1733—1793) útja Párizstól Tarcsáig” címmel igyekezett megvilágítani a XVIII. század magyar hadtörténelmének kulcskérdéseit.

Dr. Arnold Suppan bécsi egyetemi docens Közép-Kelet-Európa biztonságpolitikai kérdéseivel foglalkozott az 1920-as évek vonatkozásában, a kishatalmak érintkezései és a nagyhatalmi törekvések kölcsönhatásait elemezve.

Dr. Manfred Rauchensteiner bécsi egyetemi docens, a Hadtudományi Intézet igazgatóhelyettese az 1943—1945 közötti stratégiai légiháborúval kapcsolatban, magyar vonatkozásokban nagyon adatgazdag kitérőkkel, a Kelet-Ausztriát ért támadásokat mutatta be.

A XVII. Osztrák Történész és a XX. Osztrák Levéltáros Kongresszus résztvevőinek tiszteletére szeptember 2-án a kismartoni Esterházykastély dísztermében fogadást adott *Dr. Theodor Kéry*, Burgenland tartományfőnöke. Ezen a határ menti osztrák tartomány számos politikai, társadalmi, kulturális és közéleti vezető személyisége jelent meg.

Az előző kongresszus óta elhunyt történészekre való megemlékezésül szeptember 3-án reggel *Dr. Stefan László* kismartoni római katolikus megyéspüspök emlékező istentiszteletet tartott nagyszámú kongresszusi résztvevő jelenlétében.

Szeptember 4-én és 5-én mód nyílt a történelmi Pozsony, Sopron és Vas vármegyékkel való ismerkedésre. A szakmai jellegű kirándulások, részben mai magyar felségterületre átnyúlóan is, igyekeztek szemléltető képet adni a pannon térségről az elhangzottakkal kapcsolatosan.